

Udržitelnost a CSRD

Praktický průvodce
vykazováním informací
o udržitelnosti podle
CSRD

Václav Tittelbach
Hana Kubcová

Wolters Kluwer

Udržitelnost a CSRD

Praktický průvodce vykazováním informací
o udržitelnosti podle CSRD

Udržitelnost a CSRD

Praktický průvodce vykazováním
informací o udržitelnosti podle CSRD

Václav Tittelbach
Hana Kubcová

Wolters Kluwer

Vzor citace:

TITTELBACH, V., KUBCOVÁ, H., *Udržitelnost a CSRD. Praktický průvodce vykazováním informací o udržitelnosti podle CSRD*. Praha: Wolters Kluwer, 2025. 360 s.

© Ing. Václav Tittelbach, 2025

© Ing. Hana Kubcová, 2025

© Wolters Kluwer ČR, 2025

ISBN 978-80-286-0156-0 (brož.)

ISBN 978-80-286-0157-7 (e-pub)

ISBN 978-80-286-0158-4 (mobi)

www.wolterskluwer.cz

OBSAH

Předmluva	VII
O autorech	X
Úvod	XI

Legislativní rámec	1
Směrnice CSRD	3
Standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti	8
Český právní rámec	14
Nářízení o taxonomii	15
Jiné související právní předpisy	20

Zpráva o udržitelnosti	37
Působnost	39
Obsah	54
Formát a zveřejnění	58
ESRS	61
ESRS 1	63
ESRS 2	82
ESRS vztahující se k environmentálním informacím (ESRS E)	125
ESRS vztahující se k sociálním otázkám (ESRS S)	213
ESRS vztahující se k uvádění informací o chování podniku (ESRS G)	286
Implementační materiály EFRAG	297
Sektorové standardy	302
Standardy pro malé a střední podniky	304
ESRS LSME	304
ESRS VSME	306

Přílohy	307
----------------------	------------

Seznam zkratek	341
Použitá literatura	345

PŘEDMLUVA

Některým podnikům vznikla v roce 2024 nová povinnost v podobě vyhotovení zprávy o udržitelnosti. Na tuto první skupinu podniků budou postupem času navazovat další podniky. S nadsázkou by se dalo říct, že reportování informací o udržitelnosti neunikne žádný podnik. Tato povinnost některým vznikne přímo – budou se na ně vztahovat zákonné požadavky na reporting a některým nepřímo tím, že jsou součástí hodnotového řetězce povinného subjektu anebo za účelem hledání finančních zdrojů pro rozvoj svého podnikání.

ESG reporting je komplexním nástrojem a zahrnuje množství předpisů vydaných na úrovni Evropské unie. To zahrnuje zejména zveřejňování informací o udržitelnosti, taxonomii EU anebo soubor investičních nástrojů. Snahou nově vznikající evropské legislativy je sjednocení definic, kritérií a standardů, a tím poskytnutí jednotných vodítek a nástrojů.

Poskytování informací o udržitelnosti se týká skutečností, které souvisejí nebo se určitým způsobem dotýkají oblastí:

- životního prostředí,
- sociální, a
- správy a řízení podniku.

Již v minulosti měly některé podniky povinnost takové informace uvádět například v rámci nefinančních informací ve výroční zprávě, nebo povinnost sestavit výkaz o správě a řízení podniku, tzv. corporate governance statement. Nová úprava jasně vymezuje rámec toho, jaké informace mají být uváděny, v jakém formátu a zda je požadováno ověření správnosti těchto informací. Je však třeba zdůraznit, že sice oblasti, o kterých se informace budou poskytovat, jsou v zásadě stejné, způsob prezentace a práce s těmito informacemi je však odlišný.

První zásadní požadavek na poskytování nefinančních informací přinesla směrnice NFRD. Tato směrnice vymezovala, jaké nefinanční informace budou poskytovány, kde budou umístěny a kdo tyto informace bude poskytovat. Chyběla však standardizace uváděných informací a požadavek na ověření jejich věcné správnosti. I když existovala různá nezávazná vodítka a standardy pro uvádění nefinančních informací, nebylo jejich použití závazné a bylo stále na uvážení podniku, jaké informace ve své zprávě uvede. Především potřeba standardizace informací vedla k přijetí směrnice CSRD, která nahradila a zásadně zpřísnila požadavky směrnice NFRD.

Práce s informacemi o udržitelnosti bude vyžadovat odlišný přístup zejména ze strany vrcholového vedení podniku. Doposud vedení podniku zajímala především finanční data – zisk/ztráta, peněžní toky, likvidita, EBIT apod. Informace z oblasti udržitelnosti se naopak považovaly za ne tak důležité a podniku navyšující

administrativní zátěž. Tento přístup se ale postupem času mění. V současné době je zcela běžné, že podnik má vybudovaný risk management pro řízení finančních rizik. Nicméně v souvislosti s udržitelností a transformací ekonomik, je důležité zavedení i řízení dopadů, rizik a příležitostí, a to zejména těch, která vyplývají z ESG faktorů. Podnik by totiž měl vzít v úvahu vliv na změnu klimatu, omezené zdroje, stále větší zájem zákazníků a koncových spotřebitelů o původ daného výrobku apod. U těchto dopadů, rizik a příležitostí je nezbytné, aby je podnik uměl řídit, neboť mají vliv na jeho finanční pozici a finanční výkonnost. Tento vliv se ale nemusí projevit okamžitě, ale s určitým časovým odstupem.

Myšlenkový posun ve vnímání vlivu ESG faktorů na podnik představuje i změna v chápání těchto informací v rámci směrnice CSRD. Ta oproti směrnici NFRD používá namísto pojmu „nefinanční informace“ pojem „informace o udržitelnosti“ nebo „udržitelné informace“. Nahrazení přívlastku „udržitelné“ informace namísto „nefinančních“ informací má odkazovat právě na skutečnost, že i informace, které nemají primárně finanční charakter, mají nebo mohou mít vliv či dopad na finanční pozici a finanční výkonnost podniku. Nicméně se i nadále používá pojem „nefinanční informace“ jako synonymum k pojmu „informace o udržitelnosti“. Z tohoto důvodu budeme i my dále používat tyto dva pojmy jako synonyma.

Tato kniha je rozdělena do tří tematických částí:

- obecná úprava EGS reportingu v kontextu udržitelných financí – v této části nastíníme právní rámec úpravy ESG reportingu tak, jak jej upravují jednotlivé předpisy EU, aby si čtenář mohl vytvořit ucelený obraz a pochopit důvody zavedení těchto požadavků,
- zpráva o udržitelnosti z pohledu českého práva, popřípadě práva EU – v této části se čtenář seznámí v detailu s požadavky stanovené zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění novely přijaté v rámci tzv. konsolidačního balíčku. Zároveň jsou v této části vysvětleny další požadavky stanovené ve směrnici CSRD, které ještě nebyly do národní úpravy implementovány,
- standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti – v této části se ve větším detailu podíváme na požadavky jednotlivých standardů včetně jejich detailnějšího vysvětlení.

Součástí knihy jsou i otázky a odpovědi vyplývající z aplikace jednotlivých požadavků, které mohou poskytnout čtenářům zpětnou vazbu, zda správně pochopili popisovanou problematiku. Otázky vycházejí nejen z nejčastějších otázek a odpovědí zveřejněných poradní skupinou EFRAG nebo Evropskou komisí.

O důvodech, proč je nezbytné se zabývat udržitelností, která se ovšem často redukuje pouze na změnu klimatu, bylo již napsáno mnohé. V poslední době se také v souvislosti s nástupem povinnosti vyhotovit zprávu o udržitelnosti ve větší míře objevují články či komentáře zaměřující se na udržitelnost. Skrze tyto články je udržitelnost, resp. vyhotovení zprávy o udržitelnosti vnímáno dosti negativně. Některé články nebo komentáře vyložene obsahují nepravdivé a klamavé informace. Možná se jedná o úmysl anebo spíše o nepochopení dané problematiky. Tato kniha by však

měla být spíše jakýmsi průvodcem na cestě, jejímž výsledkem je vyhotovení zprávy o udržitelnosti. Tato cesta však nebude lehká a jednoduchá. Neexistuje totiž ani jednoduché řešení v podobě jednoduchého návodu. Doufáme proto, že alespoň trochu přispějeme k pochopení celého ESG reportingu a jednodušší cestě při vyhotovování zprávy o udržitelnosti. Nicméně je stále dobré mít na paměti, že jednoduchá řešení neexistují.

Václav Tittelbach a Hana Kubcová

O AUTORECH

Ing. Václav Tittelbach je zkušený odborník v oblasti ESG, se zkušenostmi z „Big 4“. Specializuje se na interpretaci regulačních požadavků vyplývajících z CSRD, ESRS a EU Taxonomie. Během své dlouholeté kariéry na Ministerstvu financí se podílel na tvorbě a implementaci evropských směrnic NFRD a CSRD do české legislativy. Byl držitelem certifikace GRI Certified Sustainability Professional, která dokládá jeho odbornost v oblasti reportingu o udržitelnosti podle globálně uznávaných standardů GRI. Je zároveň autorem spolupracujícím s Wolters Kluwer, kde se již dlouhodobě věnuje problematice ESG.

Ing. Hana Kubcová vystudovala Vysokou školu ekonomickou v Praze, fakultu Financí a účetnictví. Působí jako metodik účetnictví, mimo jiné se věnuje podnikovému výkaznictví, včetně nefinančního výkaznictví. Zároveň je autorem spolupracujícím s Wolters Kluwer, kde se již dlouhodobě věnuje problematice ESG.

ÚVOD

Požadavky na podávání zpráv o udržitelnosti se týkají určité skupiny podniků, které budou mít povinnost vyhotovit a zveřejnit informace o udržitelnosti podle specifických standardů pro podávání zpráv o udržitelnosti a zároveň v digitálním formátu. Zpráva o udržitelnosti je samostatnou částí výroční zprávy. Povinnost vyhotovit zprávu o udržitelnosti se dle směrnice CSRD týká obchodních společností, které jsou:

- velkými účetními jednotkami,
- malými a středními účetními jednotkami, které jsou emitenty cenných papírů, a
- mateřských podniků velké skupiny účetních jednotek.

V případě úvěrových institucí (banky, spořitelny a úvěrní družstva, systémově významní obchodníci) a pojišťoven a zajišťoven se k právní formě nepřihlíží

Kategorizace účetních jednotek a skupin účetních jednotek vychází ze stejných kritérií jako v případě finančního reportingu. Aby byl zohledněn vliv inflace, byla kategorizační kritéria stanovená „účetní směrnici“ navýšena. Došlo k navýšení hodnoty u bilanční sumy a čistého obrátu zhruba o 25 %. Toto zvýšení bude mít u některých podniků vliv na vznik povinnosti vyhotovit zprávu o udržitelnosti.

S účinností od 1. ledna 2024 byl novelizován zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, který mimo jiné částečně implementuje požadavky směrnice CSRD. V současné době je v legislativním procesu další novela zákona o účetnictví, která jednak obsahuje další požadavky směrnice CSRD, a zároveň upravuje již zmíněnou výši hodnotových kritérií.

Zpráva o udržitelnosti, resp. informace v ní uvedené podléhají ověření. Ověření může provést buď stejný auditor, který ověřuje účetní závěrku a výroční zprávu, anebo jiný auditor. Auditor ověřuje nejen skutečnost, že byla zpráva vyhotovena, ale i pravdivost těchto informací.

Shrňme si tedy obecné požadavky na zprávu o udržitelnosti:

samostatná část výroční zprávy	
použití evropských standardů pro podávání zpráv o udržitelnosti - ESRS	
digitální formát	
ověření	
zveřejnění ve veřejném rejstříku	

Požadavky na zveřejnění informací o udržitelnosti se týkají i některých podniků ze třetích zemí, a to těch, které:

- jsou emitenty cenných papírů obchodovaných na evropském regulovaném trhu, nebo
- na území Evropské unie provozují podnikatelskou činnost, buď prostřednictvím dceřiného podniku, nebo pobočky.

V případě zprávy o udržitelnosti podniku ze třetí země jsou požadavky kladené na tuto zprávu odlišné. Tato zpráva musí splňovat následující požadavky:

použití evropských standardů pro podávání zpráv pro podniky ze třetích zemí	
ověření	
zveřejnění v EU ve veřejném rejstříku pobočkou nebo dceřiným podnikem	

V následujících kapitolách se na jednotlivé požadavky podíváme detailněji, zvláště z pohledu české legislativy.

LEGISLATIVNÍ RÁMEC

Legislativní rámec úpravy ESG primárně vychází z práva EU, a to jak ze směrnic, tak především z nařízení, která mají přímou účinnost. To znamená, že nejsou implementována do českého právního řádu a podniky mají povinnost se jimi přímo řídit.

Mezi základní právní předpisy EU v oblasti udržitelných financí patří zejména:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 ze dne 14. prosince 2022, kterou se mění nařízení (EU) č. 537/2014, směrnice 2004/109/ES, směrnice 2006/43/ES a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o podávání zpráv podniků o udržitelnosti (směrnice CSRD).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1760 ze dne 13. července 2024 o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937 a nařízení (EU) 2023/2859 (směrnice CSDDD).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088 (nařízení o taxonomii).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088 ze dne 27. listopadu 2019 o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb (nařízení SFRD).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění se nařízení (ES) 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 (evropský rámec pro klima).
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2772 ze dne 31. července 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU, pokud jde o standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (standardy ESRS).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2859 ze dne 13. prosince 2023, kterým se zřizuje jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti (nařízení ESAP).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2631 ze dne 22. listopadu 2023 o evropských zelených dluhopisech a o volitelném zveřejňování informací o dluhopisech nabízených jako environmentálně udržitelné a informací o dluhopisech vázaných na udržitelnost (evropský standard pro zelené dluhopisy).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/3005 ze dne 27. listopadu 2024 o transparentnosti a integritě činností v oblasti environmentálního, sociálního a správního (ESG) ratingu a o změně nařízení (EU) 2019/2088 a (EU) 2023/2859

Na tyto základní předpisy dále navazují prováděcí nařízení, která dále podrobněji rozvádějí požadavky základních právních předpisů. Těmi jsou pro oblast vykazování:

- Nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2023/2772, kterým se přijímají standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS).
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2139 ze dne 4. června 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852, pokud jde o stanovení technických screeningových kritérií pro určení toho, za jakých podmínek se hospodářská činnost kvalifikuje jako významně přispívající ke zmírňování změny klimatu nebo k přizpůsobování se změně klimatu, a toho, zda tato hospodářská činnost významně nepoškozuje některý z environmentálních cílů (tzv. akt v přenesené pravomoci v oblasti klimatu).
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178 ze dne 6. července 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 upřesněním obsahu a struktury informací, které mají zveřejňovat podniky podle článků 19a nebo 29a směrnice 2013/34/EU v souvislosti s environmentálně udržitelnými hospodářskými činnostmi, a upřesněním metodiky za účelem plnění této povinnosti zveřejňování informací.
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2485 ze dne 27. června 2023, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2139 stanovující další technická screeningová kritéria pro určení toho, za jakých podmínek se určité hospodářské činnosti kvalifikují jako významně přispívající ke zmírňování změny klimatu nebo k přizpůsobování se změně klimatu, a toho, zda tyto hospodářské činnosti významně nepoškozuji některý z environmentálních cílů.
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2486 ze dne 27. června 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 stanovením technických screeningových kritérií pro určení toho, za jakých podmínek se hospodářská činnost kvalifikuje jako významně přispívající k udržitelnému využívání a ochraně vodních a mořských zdrojů, k přechodu na oběhové hospodářství, k prevenci a omezování znečištění nebo k ochraně a obnově biologické rozmanitosti a ekosystémů, a toho, zda tato hospodářská činnost významně nepoškozuje některý z dalších environmentálních cílů, a kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178, pokud jde o specifické zveřejňování informací v souvislosti s těmito hospodářskými činnostmi.

Jak je z přehledu předpisů patrné, směrnice CSRD je jedním z mnoha právních předpisů EU vztahujících se k oblasti financování udržitelnosti. V dalším textu se jednotlivými předpisy budeme zabývat detailněji. Než se však pustíme dál, je dobré si udělat malý exkurz do práva EU.

Uvedli jsme, že regulace v oblasti ESG vychází primárně z požadavků práva EU, z jejich směrnic a nařízení. Je mezi těmito předpisy pro subjekty, které podléhají této regulaci nějaký rozdíl? Odpověď zní ano a velký. Zatímco nařízení má přímou účinnost, tedy v okamžiku nabytí účinnosti mají adresáti daného nařízení povinnost se jím řídit. Požadavky nařízení se nepropisují do českých právních předpisů, ale stávají se přímo součástí českého právního řádu – nařízení má tedy přímou účinnost. V praxi to znamená, že vedle českých právních předpisů je nezbytné sledovat i ty

evropské, zejména nařízení a rozhodnutí. Naproti tomu u směrnice musí být práva a povinnosti z ní vyplývající implementovány do českých právních předpisů, protože až v okamžiku nabytí účinnosti implementačního českého právního předpisu vznikají práva i povinnosti daným adresátům.

Je proto důležité si uvědomit, že implementační předpis nebude uvádět práva a povinnosti, které plynou z nařízení. Směrnice CSRD je toho krásným příkladem, zejména v případě taxonomie. Součástí zprávy o udržitelnosti jsou i informace podle článku 8 nařízení o taxonomii. V obsahovém vymezení zprávy o udržitelnosti bychom však tyto informace hledali marně. Proč? Povinnost uvádět informace o taxonomii plyne primárně právě z nařízení o taxonomii, a proto ani zákon o účetnictví tuto informaci neobsahuje.

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Otázka: Jsou požadavky nařízení EU převedeny do českého právního řádu?

Odpoověď: Ne, nařízení je přímo účinným právním předpisem, a proto nedochází k jeho transpozici do českého práva. Nicméně ve výjimečných případech, pro právní jistotu uživatelů, lze na daný předpis odkázat. To je například právě nařízení o taxonomii, kdy zákon o účetnictví určitým způsobem upozorňuje na povinnost uvádět tyto informace ve zprávě o udržitelnosti.

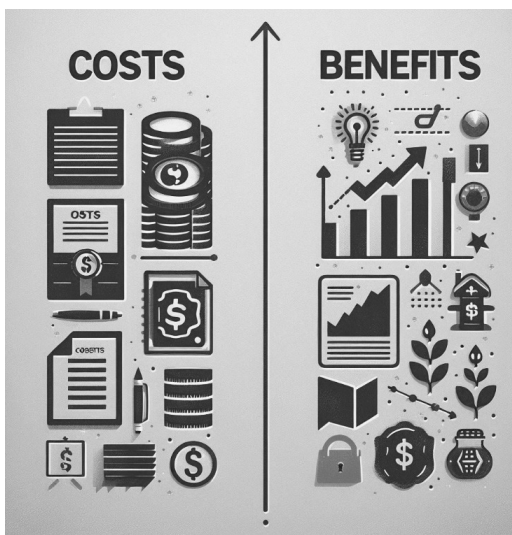
Směrnice CSRD

V této části si představíme směrnici CSRD v obecnější rovině. Směrnice CSRD byla přijata v roce 2022 a její požadavky nahradily požadavky směrnice NFRD.

Podstatou a vlastně i záměrem přijetí této směrnice je zajištění srovnatelnosti poskytovaných informací o ESG faktorech prostřednictvím jednotné sady standardů pro podávání zpráv o udržitelnosti. Standardizace má napomoci ke snížení nákladů při vyhotovování zpráv o udržitelnosti a zvýšit transparentnost poskytovaných informací.

Vyhotovení zprávy o udržitelnosti s sebou nese jak rizika, resp. náklady, tak i přínosy, resp. výnosy. Uvedený obrázek ukazuje, s jakými náklady a přínosy může podnik počítat.

Náklady:	Přínosy:
Náklady na konzultanty, software, čas zaměstnanců.	Pozitivní dopad na životní prostředí.
Administrativní zátěž.	Vyšší důvěra investorů a zákazníků.
Krátkodobé i dlouhodobé náklady na zpracování zpráv.	Reputace firmy, lepší image a dlouhodobě udržitelné podnikání.

Obecně však lze říci, že náklady spojené s vyhotovením zprávy o udržitelnosti budou zpočátku převyšovat přínosy, avšak v dlouhodobém horizontu, při správně nastavených strategiích a cílech, by se měla situace obrátit.

Smyslem a účelem směrnice CSRD, a tedy i zprávy o udržitelnosti, není pouhé poskytování informací o ESG faktorech. Jde především o nastavení strategií podniku tak, aby i faktory ESG byly zohledněny ve spojení s finančními výsledky podniku.

Představuje implementace směrnice CSRD pro podniky výzvu? V určitém slova smyslu ano. Tato výzva však nespočívá v povinnosti uvádět informace o životním prostředí, sociálních aspektech anebo o správě a řízení. Jak jsme poznamenali v úvodu – tyto informace, byť v ne tak detailní podobě, uváděly některé podniky již dříve, a to jak ve výroční zprávě, v přehledu nefinančních informací, tak například i ve výkazu o správě a řízení. Diagram níže zobrazuje přehled legislativy požadující uvádění nefinančních informací. Ukazuje, že požadavek na uvádění nefinančních informací není úplnou novinkou v podnikovém reportingu.

směrnice 78/660/EHS (tzv. 4.směrnice) ve znění směrnice 2003/51/ES - povinnost uvádět nefinanční informace ve výroční zprávě

směrnice 2013/34/EU (nahradila 4. směrnici) - požadavek na uvedení nefinančních informací ve výroční zprávě a zpráva o správě a řízení podniku

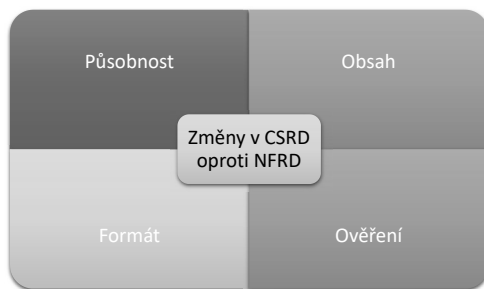
směrnice NFRD - zavedla pro některé podniky detailnější uvádění nefinančních informací

směrnice CSRD - zpráva o udržitelnosti

Výzvou pro podniky je tedy spíše změna v přístupu zpracování těchto informací a jejich vyšší detail. Podnik by měl vykazovat takové informace, které jsou z jeho pohledu významné a mají významný dopad nejen na jeho finanční situaci a finanční výkonnost, ale také jak činnost podniku ovlivňuje jeho okolí. Informace ve zprávě o udržitelnosti by se proto měly propisovat i do finančních údajů, tj. účetní závěrky. Zpráva o udržitelnosti by neměla být marketingovou propagací podniku. Měla by popisovat jak pozitivní, tak i negativní dopady, rizika a příležitosti, které jsou spojeny s ESG faktory. Zároveň by podniky měly představit strategii firmy v oblasti ESG a z toho vyplývající cíle a politiky.

Abychom si udělali lepší představu o změnách, které nová povinnost přináší, ilustruje tabulka srovnání mezi požadavky směrnice NFRD a směrnice CSRD:

Porovnání požadavků směrnice NFRD s požadavky směrnice CSRD		
	NFRD	CSRD
Působnost	Obchodní společnost a současně je velkou účetní jednotkou, která je subjektem veřejného zájmu s počtem zaměstnanců vyšším než 500 <u>Konsolidace</u> Obchodní společnost, která je – mateřským podnikem velké skupiny účetních jednotek a současně – subjektem veřejného zájmu s počtem zaměstnanců vyšším než 500	Obchodní společnost, která je – velkou účetní jednotkou nebo – malou nebo střední účetní jednotkou, jejíž CP jsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu <u>Konsolidace</u> Obchodní společnost, která je – mateřským podnikem velké skupiny účetních jednotek V případě úvěrových institucí a pojišťoven není právní forma relevantní <u>Třetí země</u> Stanovena povinnost pro některé podniky ze třetích zemí zveřejnit zprávu o udržitelnosti
Obsah	Nefinanční informace ve vztahu k – životnímu prostředí – sociálním a zaměstnaneckým otázkám – respektování lidských práv – boji proti korupci a úplatkářství	Stanoven obsahový rámec informací uváděných ve zprávě o udržitelnosti ve vztahu k ESG faktorům
Standardizace informací	Není	Standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS)
Umístění informací	Výroční zpráva, nebo Samostatná zpráva	Samostatná část výroční zprávy
Formát	Není	Výroční zpráva – formát XHTML Zpráva o udržitelnosti – XBRL formát
Ověření informací	Auditor ověřuje skutečnost, že informace byly poskytnuty	Auditor ověřuje pravdivost informací

V oblasti působnosti došlo k rozšíření povinnosti na všechny velké podniky a velké skupiny a na kotované malé a střední podniky.

Zpráva o udržitelnosti má jasně daný obsah, přičemž informace se ve zprávě o udržitelnosti uvádějí v souladu se standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS).

Výroční zpráva musí být vyhotovena v elektronickém formátu a informace ve zprávě o udržitelnosti budou muset být značkovány v souladu s XBRL taxonomií přijatou nařízením Komise. Zatím však toto nařízení nebylo vydáno a nepředpokládá se, že se tak stane v nejbližší době.

Následující tabulka ukazuje přehled požadovaných informací uváděných podle směrnice NFRD a směrnice CSRD tak, jak byly jednotlivé požadavky implementovány do zákona o účetnictví:

Nefinanční informace	Zpráva o udržitelnosti
Uvádějí se informace v rozsahu potřebném pro pochopení vývoje účetní jednotky nebo skupiny, její výkonnosti a postavení a dopadů její činnosti, a to nefinanční informace týkající se alespoň otázek a) životního prostředí, b) sociálních a zaměstnaneckých, c) respektování lidských práv a d) boje proti korupci a úplatkářství.	Poskytují se informace potřebné k pochopení dopadů činnosti účetní jednotky na udržitelnost a k pochopení vlivu udržitelnosti na vývoj, výkonnost a postavení účetní jednotky. Udržitelností se rozumějí otázky a) životního prostředí, b) sociální, c) lidských práv a jejich dodržování, d) správy a řízení, e) zaměstnanecké, f) boje proti korupci a úplatkářství.
Nefinanční informace se uvádějí v této struktuře a) stručný popis obchodního modelu účetní jednotky uvádějící nefinanční informace,	Zpráva o udržitelnosti obsahuje a) stručný popis obchodního modelu a strategie účetní jednotky včetně dalších detailnějších informací,
b) popis opatření, které účetní jednotka uvádějící nefinanční informace ve vztahu k těmto otázkám uplatňuje, včetně uplatňovaných postupů náležité péče; není-li k některé z těchto otázek uplatňováno žádné opatření, uvede se odůvodnění, z jakého důvodu se opatření v dané otázce neuplatňuje,	e) popis politik účetní jednotky ve vztahu k udržitelnosti, f) popis postupu náležité péče, který účetní jednotka uplatňuje ve vztahu k udržitelnosti a případně také dodržování požadavků Evropské unie na uplatňování náležité péče,

Nefinanční informace	Zpráva o udržitelnosti
c) popis výsledků těchto opatření,	h) popis opatření přijatých účetní jednotkou k identifikaci a sledování dopadů podle písmene g) a dalších nepříznivých dopadů, které musí účetní jednotka identifikovat podle požadavků Evropské unie na uplatňování postupů náležité péče, i) popis opatření přijatých účetní jednotkou, která mají skutečným nebo potenciálním nepříznivým dopadům podle písmene g) předcházet, zmírnit je, napravit je nebo je odstranit, a to včetně popisu výsledků uplatňování těchto opatření,
d) popis hlavních rizik souvisejících s těmito otázkami, jež jsou spojeny s činností účetní jednotky uvádějící nefinanční informace, včetně přichází-li to u ní v úvahu a je-li to přiměřené, s jejími obchodními vztahy, výrobky nebo službami, které by mohly mít nepříznivé dopady v těchto oblastech, a způsobu, jakým tato účetní jednotka uvádějící nefinanční informace tato rizika řídí,	e) popis politik účetní jednotky ve vztahu k udržitelnosti, g) popis hlavních skutečných nebo potenciálních dopadů spojených s vlastní provozní činností účetní jednotky, s jejím hodnotovým řetězcem, produkty a službami, obchodními vztahy a dodavatelským řetězcem,
e) nefinanční klíčové ukazatele výkonnosti, které se vztahují k příslušné podnikatelské činnosti.	4. zpráva o udržitelnosti obsahuje také ukazatele vztahující se k informacím uvedeným ve zprávě o udržitelnosti a postup použitý pro určení těchto informací.

Klíčové nehmotné zdroje

Směrnice CSRD nezavedla pouze povinnost vyhotovit zprávu o udržitelnosti. Další povinností, kterou podniky vyhotovující zprávu o udržitelnosti mají, je uvést ve výroční zprávě informace o klíčových nehmotných zdrojích, na kterých zásadně závisí obchodní model účetní jednotky a které jsou pro ni zdrojem tvorby hodnoty, a to včetně vysvětlení, jak jsou tyto nehmotné zdroje pro její obchodní model zásadní a jakým způsobem jsou pro ni zdrojem tvorby hodnoty.

Původně byly klíčové nehmotné zdroje součástí zprávy o udržitelnosti, ale v průběhu projednávání směrnice CSRD byly přesunuty do obecné části výroční zprávy. Tomu odpovídá i skutečnost, na koho se uvádění informací o klíčových nehmotných zdrojích vztahuje.

Informace o nehmotných zdrojích zahrnují jak informace o nehmotných aktivech vykazovaných v rozvaze, tak i o dalších nehmotných zdrojích, které nenaplňují definiční znaky aktiva a nejsou tak vykazovány v rozvaze podniku. To však neposkytuje ucelený obraz o vývoji podniku, jeho výkonnosti a postavení. V mnoha případech však není možné informace o nehmotných zdrojích a informacích o udržitelnosti odlišit. Příkladem jsou informace v oblasti sociální nebo správy a řízení o

- dovednostech zaměstnanců, jejich kompetencích, zkušenostech a loajalitě,
- motivaci ke zlepšování procesů, zboží a služeb,
- kvalitě vztahů mezi podnikem a jeho zúčastněnými stranami, včetně zákazníků, dodavatelů a komunit dotčených jeho činností.

Holistický přístup umožňuje uživatelům (a *de facto* i podniku samotnému) pochopit závislosti obchodního modelu podniku na klíčových nehmotných zdrojích a jejich význam pro tvorbu hodnoty podniku bez ohledu na to, zda by splňovaly kritéria pro uznání a ocenění podle platného účetního rámce. To pomůže uživatelům posoudit tržní hodnotu podniku.

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Otázka: V čem se odlišuje poskytování nefinančních informací od zprávy o udržitelnosti?

Odpověď: Zpráva o udržitelnosti na rozdíl od poskytování nefinančních informací:

- rozšiřuje svoji působnost na všechny velké podniky a velké skupiny podniků a na střední a malé kotované podniky,
- standardizuje obsah informací,
- povinnost ověření informací i z hlediska jejich pravdivosti,
- zavedení elektronického formátu včetně značkování informací ve zprávě o udržitelnosti pomocí XBRL taxonomie.

Standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti

Informace ve zprávě o udržitelnosti jsou uváděny v souladu se standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS). Tyto standardy vydává Evropská komise formou nařízení na základě zmocnění uvedeného ve směrnici 2013/34/EU. První sada standardů byla Komisí přijata v roce 2023 a nařízení bylo zveřejněno ve všech jazycích členských států, tedy včetně češtiny, v Úředním věstníku Evropské unie na konci roku 2023 jako nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2023/2772, kterým se přijímají standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti označované jako ESRS. Jedná se o přímo účinný předpis, a tedy není a nebude implementován do českých právních předpisů.

Standardy vycházejí z obsahového vymezení zprávy o udržitelnosti a můžeme říci, že poskytují vodítka, jaké informace a jakým způsobem mají být zveřejněny, včetně formálních požadavků na zprávu o udržitelnosti. Směrnice CSRD obsahuje zmocnění pro vydávání standardů pro podávání zpráv o udržitelnosti Evropskou komisí. Evropská komise postupně vydá:

- standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti pro kotované malé a střední podniky (označovány jako LSME ESRS) – jedná se o zjednodušené standardy oproti standardům ESRS. Tyto standardy budou též sektorově agnostické,

- sektorové standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti – tyto standardy by měly obsahovat detailnější informace ve vztahu ke konkrétnímu odvětví,
- standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti pro podniky ze třetích zemí.

Tyto standardy měly být přijaty Komisí do 24. června 2024. To se však nestalo, dokonce vydání sektorových standardů a standardů pro podniky ze třetích zemí bylo odloženo o dva roky, měly by být tedy vydány v roce 2026. V případě standardů pro malé a střední kotované podniky (LSME ESRS) dokončuje EFRAG jejich zpracování a předání Evropské komisi k legislativnímu procesu.

První sada standardů ESRS se označuje jako **sektorově agnostická**, což znamená, že se vztahují na všechny podniky bez ohledu na odvětví, ve kterém podniky působí. Standardy ESRS se skládají ze dvou částí:

- průřezové standardy (cross-cutting standards),
- tematické standardy (topical standards).

Tematické standardy se dále člení na jednotlivé skupiny ESG, které jsou následně rozčleněny na jednotlivé standardy. První sada tak obsahuje 12 standardů. Následující tabulka ukazuje rozčlenění jednotlivých standardů.

Obecné standardy	Environmentální	Sociální	Správní
▪ ESRS 1 Obecné zásady ▪ ESRS 2 Obecné informace o strategii, správě a řízení dopadů, rizik a příležitostí	▪ ESRS E1 Změna klimatu ▪ ESRS E2 Znečištění ▪ ESRS E3 Vodní a mořské zdroje ▪ ESRS E4 Biodiverzita a ekosystémy ▪ ESRS E5 Využívání zdrojů a cirkulární ekonomika	▪ ESRS S1 Vlastní pracovní síla ▪ ESRS S2 Pracovní síla v hodnotovém řetězci ▪ ESRS S3 Ovlivněné komunity ▪ ESRS S4 Spotřebitelé a koneční uživatelé	▪ ESRS G1 Obchodní chování

Standardy ESRS obsahují ustanovení pro postupné zavádění požadavků v prvních letech náběhu povinnosti.

Sektorové standardy

Obecné standardy, které jsou platné pro všechny podniky bez ohledu na odvětví, budou doplněny sektorovými standardy, které by měly obsahovat specifické informace vztahující se ke konkrétnímu odvětví, ve kterém podnik působí. Součástí jednotlivých sektorových standardů bude obecný standard, který bude obsahovat požadavky na uvádění informací, které jsou specifické pro konkrétní sektor. Zatím byla vytipována odvětví, pro která by měly být vydány standardy.

Uvedená tabulka ukazuje přehled jednotlivých odvětví a pravděpodobný termín jejich vydání. Pro úplnost dodáváme, že se nejedná o úplný výčet a jednotlivá odvětví budou postupně přidávána.

Sektorové ESRS	
Sektor	Předpokládaný termín vydání
Ropa a zemní plyn	Q4 2024
Těžba uhlí a nerostných surovin	Q4 2024
Pozemní doprava	Q4 2024
Textil, doplňky, obuv a šperky	Q4 2024
Potraviny a nápoje	Q4 2024
Výroba energie a služby	Není stanoven
Finanční instituce	Není stanoven
Zemědělství a rybolov	Není stanoven
Motorová vozidla	Není stanoven

LSME ESRS

V krátkosti si představíme zjednodušené standardy označované jako LSME ESRS (Listed Small and Medium Entities ESRS), které však doposud nebyly Evropskou komisí přijaty. I když termín daný směrnicí CSRD nebyl dodržen, nicméně zpoždění jejich vydání nemá dopad na jejich použití.

Účelem zjednodušených standardů by mělo být stanovení přiměřených a relevantních požadavků vzhledem k rozsahu, kapacitě a charakteristice malých a středních kotovaných podniků. Vyhotovení zprávy o udržitelnosti za pomoci těchto standardů by mělo umožnit těmto podnikům lepší přístup k financování. Použití těchto zjednodušených standardů by nemělo dané podniky diskriminovat na finančním trhu oproti podnikům, které používají plné standardy ESRS.

Standardy LSME ESRS se také považují za sektorově agnostické, tj. platí pro všechny podniky bez ohledu na odvětví. Zároveň je nutné si uvědomit, že použití LSME ESRS standardů je možností, nikoli povinností. Pokud tedy bude chtít podnik použít plné ESRS, může je použít.

VSME ESRS

Dále EFRAG připravuje dobrovolné standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti pro ostatní malé a střední podniky.

Vzhledem k tomu, že i podniky bez povinnosti vyhotovit zprávu o udržitelnosti jsou součástí hodnotových řetězců anebo z důvodu získání finančních zdrojů budou muset poskytnout informace týkající se faktorů udržitelnosti, připravuje EFRAG sadu velmi zjednodušených standardů, které by měly být ostatními zainteresovanými

stranami akceptovány. Jedná se o standardy označované VSME ESRS (Voluntary Small and Medium Entities ESRS).

Cílem těchto dobrovolných standardů je podpora mikropodniků a malých a středních podniků bez povinnosti vyhotovit zprávu o udržitelnosti v rámci

- přispívání k udržitelnější a inkluzivnější ekonomice,
- zlepšení řízení rizik ve vztahu k udržitelnosti tak, aby byl zabezpečen jejich růst a odolnost v rámci časových horizontů,
- poskytování informací, které mohou uspokojit poptávku ze strany investorů a tím zajistit lepší přístup k financování,
- poskytování informací o udržitelnosti v rámci hodnotových řetězců.

Následující tabulka ukazuje použití jednotlivých standardů jednotlivými skupinami podniků.

Typ skupiny	ESRS	LSME ESRS	Odvětvové ESRS	ESRS pro třetí země	VSME ESRS
Velké podniky a velké skupiny	X	–	X	–	–
Malé a střední kotované podniky	X (na uvážení)	X	X	–	–
Malé a nepříliš složité instituce	X (na uvážení)	X	X	–	–
Kaptivní pojišťovny a kaptivní zajišťovny	X (na uvážení)	X	X	–	–
Podniky ze třetích zemí	X (na uvážení)	–	X	X	–
Malé a střední podniky vyhotovující zprávu o udržitelnosti na dobrovolné bázi	X (na uvážení)	X (na uvážení)	X (na uvážení)	–	X

Při tvorbě standardů ESRS spolupracuje Evropská komise s European Financial Reporting Group (EFRAG). V rámci této spolupráce připravuje EFRAG další iniciativy vztahující se k implementaci požadavků na udržitelný reporting. V současné době EFRAG spustil platformu pro otázky a odpovědi týkající se standardů ESRS. Na základě otázek vydal EFRAG implementační návody:

- Implementační návod IG1 Materiality Assessment.
- Implementační návod IG2 Value Chain.
- Implementační návod IG3 List of Datapoints.
- Implementační návod IG Transition Plans – připravuje se.

Je nutno upozornit, že vzhledem k tomu, že všechny tyto podpůrné nástroje nejsou vydávány Evropskou komisí, jsou k dispozici pouze v angličtině na internetových stránkách EFRAG www.efrag.org.

Níže uvedená tabulka zobrazuje časový rámec pro sestavení zprávy o udržitelnosti podle evropských standardů udržitelnosti (ESRS) pro různé typy podniků.

Účetní období	2024 (vykázání v roce 2025)	2025 (vykázání v roce 2026)	2026 (vykázání v roce 2027)	2027 (vykázání v roce 2028)	2028 (vykázání v roce 2029)
Velké podniky, které jsou veřejně obchodovatelné (včetně emitentů z třetích zemí) > 500 zaměstnanců v průměru během finančního roku.	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS)
Veřejně obchodovatelné podniky (včetně emitentů z třetích zemí), které jsou mateřskými podniky velkých skupin > 500 zaměstnanců v průměru na konsolidovaném základě během finančního roku.	Konsolidovaná zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Konsolidovaná zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Konsolidovaná zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Konsolidovaná zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Konsolidovaná zpráva o udržitelnosti (ESRS)
Velké podniky (včetně emitentů z třetích zemí), které mají > 500 zaměstnanců v průměru během finančního roku.	N/A	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS)
Mateřské podniky velkých skupin (včetně emitentů z třetích zemí), které mají > 500 zaměstnanců v průměru na konsolidovaném základě během finančního roku.	N/A	Konsolidovaná zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Konsolidovaná zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Konsolidovaná zpráva o udržitelnosti (ESRS)	Konsolidovaná zpráva o udržitelnosti (ESRS)
Kotované MSP, SNCIs, zajišťovací (re)pojišťovny (včetně emitentů z třetích zemí).	N/A	N/A	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS nebo LSME ESRS)*	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS nebo LSME ESRS)*	Individuální zpráva o udržitelnosti (ESRS nebo LSME ESRS)

Účetní období	2024 (vykázání v roce 2025)	2025 (vykázání v roce 2026)	2026 (vykázání v roce 2027)	2027 (vykázání v roce 2028)	2028 (vykázání v roce 2029)
Podniky ze třetích zemí, které mají čistý obrat v EU > 150 milionů EUR a mají v EU dceřiný podnik podléhající CSRD nebo pobočku v EU, jejíž čistý obrat je > 40 milionů EUR.	N/A	N/A	N/A	N/A	Zveřejnění zprávy o udržitelnosti (ESRS pro určité podniky z třetích zemí nebo ESRS)

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Otázka: Budou ESRS implementovány do českého právního řádu?

Odpověď: Ne, standardy ESRS jsou součástí nařízení EU, které je přímo závazným právním předpisem.

Otázka: Na koho se vztahují jednotlivé standardy ESRS?

Odpověď: Jednotlivé standardy ESRS se vztahují na velké podniky, malé a střední kotované podniky a velké skupiny podniků. Standardy ESRS se také vztahují i na podniky ze třetích zemí, kterým vznikne povinnost zveřejnit zprávu o udržitelnosti. V budoucnu se počítá také s vydáním standardů pro dobrovolné použití.

Otázka: Co znamená, že standardy ESRS jsou sektorově – agnostické?

Odpověď: To znamená, že standardy jsou platné pro všechny podniky bez ohledu, v jakém odvětví působí.

Otázka: Kdo může použít zjednodušené standardy LSME ESRS?

Odpověď: Zjednodušené standardy LSME ESRS mohou použít pouze:

- malé a střední kotované podniky,
- malé a nepřiliš složité instituce, a
- kaptivní pojišťovny a kaptivní zajišťovny.

Otázka: Mohou malé a střední kotované podniky použít „plné“ ESRS?

Odpověď: Ano, použití zjednodušených standardů LSME ESRS je možností a nikoli povinností. Rozhodnutí o dané sadě standardů ESRS je plně v kompetenci daného podniku.

Otázka: Může malý nebo střední kotovaný podnik, který je současně mateřským podnikem velké skupiny, použít zjednodušené standardy LSME ESRS pro vyhotovení konsolidované zprávy o udržitelnosti?

Odpověď: Ne, v případě konsolidované zprávy o udržitelnosti musí být použity „plné“ standardy ESRS.

Otázka: Jaké standardy ESRS budou k dispozici v českém jazyce?

Odpověď: V českém jazyce budou k dispozici ty sady standardů, které budou přijaty Evropskou komisí. To se týká:

- plných standardů ESRS,
- zjednodušených standardů LSME ESRS,
- odvětvových standardů,
- standardů pro podniky ze třetích zemí.

Otázka: Kdy budou k dispozici zjednodušené standardy LSME ESRS?

Odpověď: Zjednodušené standardy LSME jsou již nyní k dispozici v anglickém jazyce na stránkách EFRAG. Na úrovni EU se jejich přijetí očekává v roce 2025.

Otázka: Proč byly vytvořeny dobrovolné standardy VSME ESRS?

Odpověď: Vzhledem ke skutečnosti, že zpráva o udržitelnosti obsahuje i informace týkající se hodnotového řetězce, bylo snahou ulehčit ostatním podnikům nemajícím povinnost vyhotovit zprávu o udržitelnosti při poskytování těchto informací svým partnerům.

Otázka: Kde jsou dostupné další podpůrné informace týkající se zprávy o udržitelnosti?

Odpověď: Nezisková organizace EFRAG, která vytváří standardy ESRS, na svých stránkách www.efrag.org vytvořila platformu, která zahrnuje:

- nejčastěji kladené otázky a odpovědi – prostřednictvím této platformy lze nejen vyhledávat odpovědi, ale lze otázky i pokládat,
- implementační návody – na základě FAQ vydal EFRAG implementační návody týkající se dvojí významnosti, hodnotových řetězců a datapointů. V současnosti se pracuje ještě na plánech přechodu.

Otázka: Jaké standardy může podnik použít pro vyhotovení zprávy o udržitelnosti?

Odpověď: Všechny podniky, kterým vznikne podle zákona o účetnictví povinnost vyhotovit zprávu o udržitelnosti, použijí pro její vyhotovení evropské standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS), které přijme Evropská komise formou nařízení v přenesené pravomoci.

Český právní rámec

Základní směrnici upravující finanční i nefinanční reporting je směrnice 2013/34/EU. Směrnice CSRD novelizovala kromě směrnice 2013/34/EU také:

- nařízení (EU) č. 537/2014, pokud jde o specifické požadavky na povinný audit subjektů veřejného zájmu,
- směrnici 2004/109/ES, pokud jde o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu,

- směrnici 2006/43/ES, pokud jde o povinný audit ročních a konsolidovaných účetních závěrek.

Je proto nezbytné změny v jednotlivých směrniciích implementovat do právního řádu ČR. Konkrétně bylo nutno novelizovat

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (v dalším textu dále jen „zákon o účetnictví“), pokud jde o zprávu o udržitelnosti,
- zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů, pokud jde o ověření zprávy o udržitelnosti, a
- zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, pokud jde o zprávu o správě a řízení podniku a „transparency directive“.

Zákon o účetnictví vytváří obecný právní rámec pro zprávu o udržitelnosti. Zpráva o udržitelnosti je upravena v části osmé zákona. Zákon o účetnictví stanoví:

- rozsah působnosti – to je vznik povinnosti vyhotovit zprávu o udržitelnosti, včetně jejího rozdělení do několika fází a osvobození z této povinnosti,
- vlastní požadavky na zprávu o udržitelnosti,
 - umístění – zpráva o udržitelnosti je samostatnou součástí výroční zprávy,
 - obsah zprávy o udržitelnosti,
 - použití standardů,
 - formát,
 - ověření – stanovení obecné povinnosti ověření zprávy o udržitelnosti.

Naproti tomu standardy ESRS, jak jsme již uvedli v části týkající se obecně práva EU, nejsou do české legislativy implementovány, neboť se jedná o nařízení EU.

Nařízení o taxonomii

Podle článku 8 nařízení o taxonomii má podnik, na který se vztahuje povinnost podle článků 19a nebo 29a směrnice 2013/34/EU, tj. vyhotovit zprávu o udržitelnosti, zahrnout do této zprávy informace o tom, jakým způsobem a do jaké míry činnosti podniku souvisejí s hospodářskými činnostmi, které se podle tohoto nařízení kvalifikují jako environmentálně udržitelné.

Doposud se toto nařízení vztahovalo pouze na ty podniky, které měly povinnost poskytovat nefinanční informace podle směrnice NFRD. Rozšířením působnosti směrnice CSRD na další podniky dopadá povinnost uvádět informace podle nařízení o taxonomii i na tyto další podniky. A protože primárně povinnost vychází z nařízení, není tento požadavek implementován do zákona o účetnictví. Informace podle nařízení o taxonomii se uvádějí ve zprávě o udržitelnosti.

Nařízení o taxonomii zavedlo na úrovni EU jednotný klasifikační systém, na základě kterého lze posoudit, zda daná hospodářská činnost je považována za

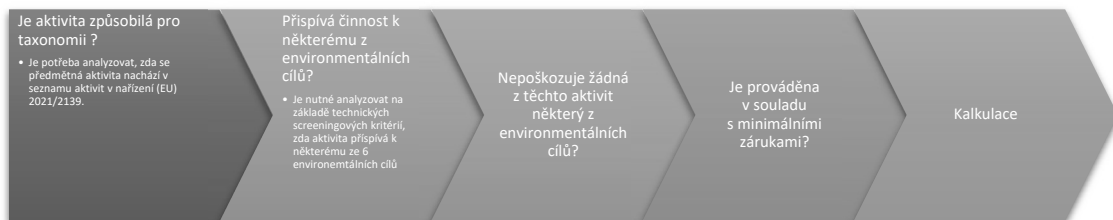
environmentálně udržitelnou, a to na základě konzistentních a objektivních technických kritérií. Cílem má být pomoc podnikům při strategickém plánování a stanovování cílů, a také pomáhá směřování finančních toků do udržitelných investic.

Nařízení o taxonomii vymezuje šest environmentálních cílů:

- zmírňování změny klimatu (tzv. mitigace),
- přizpůsobování se změně klimatu (tzv. adaptace),
- udržitelné využívání a ochrana vodních a mořských zdrojů,
- přechod na oběhové hospodářství,
- prevence a omezování znečištění,
- ochrana a obnova biologické rozmanitosti a ekosystémů.

Aby vlastní činnost podniku mohla být považována z hlediska uvedených cílů za environmentálně udržitelnou, je nutné, aby byly splněny následující podmínky:

- významně přispívá k jednomu nebo více environmentálním cílům (soulad s technickými screeningovými kritérii),
- významně nepoškozuje žádný z těchto environmentálních cílů (soulad s technickými screeningovými kritérii),
- je prováděna v souladu s minimálními zárukami.

Jednotlivé environmentální cíle jsou dále specifikovány v prováděcích nařízeních. Tato nařízení vymezují odvětví a s nimi související hospodářské činnosti, které byly zařazeny do taxonomie. Každá z hospodářských činností obsahuje její popis a je stanoven její přesný obsah. Popis hospodářské činnosti slouží k určení, zda daná hospodářská činnost podléhá taxonomii. Popis hospodářských činností vychází z kódů NACE statistické klasifikace hospodářských činností v EU.

Hospodářské činnosti mohou dále získat dva specifické atributy a to, že se jedná o:

- přechodné činnosti – tyto činnosti významně přispívají k environmentálnímu cíli zmírňování změny klimatu (mitigaci), přičemž pro ně není zatím dostupná nízkouhlíková alternativa. Tyto činnosti jsou definovány jako činnosti, které:
 - vykazují úroveň emisí skleníkových plynů odpovídající nejlepším výsledkům v daném odvětví,
 - nebrání rozvoji a zavádění nízkouhlíkových alternativ,
 - nevedou k situaci, kdy aktiva s vysokými emisemi skleníkových plynů budou s ohledem na svou ekonomickou životnost zakonzervována a budou tak vytěšňovat nízkouhlíkové alternativy, nebo

- podpůrné činnosti – tyto činnosti nepřispívají k environmentálním cílům vlastní činností, ale umožňují jiným činnostem zlepšit jejich výkonnost. Aby mohly být tyto činnosti označeny jako podpůrné, musejí být splněny následující podmínky:
 - aktiva ohrožující plnění dlouhodobých environmentálních cílů nebudou s ohledem na svou životnost zakonzervována,
 - mají s ohledem na životní cyklus výrazný pozitivní dopad na životní prostředí.

Každá hospodářská činnost podléhá technickým screeningovým kritériím, která by měla vycházet ze stávajících právních předpisů, osvědčených postupů, norem a metodik EU nebo jiných mezinárodně uznávaných standardů, popřípadě z osvědčených norem vypracovaných mezinárodně uznávanými soukromými subjekty. Technická screeningová kritéria se dělí na:

- technická screeningová kritéria významného přínosu, a
- technická screeningová kritéria zásady nepoškozovat,

příčemž daná hospodářská činnost musí naplňovat požadavky obou typů technických screeningových kritérií. Tím je zaručeno, že významně přispívá k jednomu z výše uvedených environmentálních cílů a zároveň významně nepoškozuje žádný ze zbylých environmentálních cílů.

Podle platné legislativy EU jsou v současné době do taxonomie zahrnuta pouze ta odvětví a hospodářské činnosti, které mohou významně přispět k environmentálním cílům. Do taxonomie byla zatím zařazena tato odvětví:

- lesnictví,
- činnosti v oblasti ochrany a obnovy životního prostředí,
- zpracovatelský průmysl,
- energetika,
- zásobování vodou, činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi,
- doprava,
- stavebnictví a činnosti v oblasti nemovitostí,
- informační a komunikační činnosti,
- odborné, vědecké a technické činnosti,
- peněžnictví a pojišťovnictví,
- vzdělávání,
- kulturní, zábavní a rekreační činnosti,
- řízení rizik v případě katastrof,
- přírodě blízká řešení pro prevenci rizika povodní a sucha a ochranu před ním,
- informace a komunikace,
- služby,
- činnosti v oblasti ochrany a obnovy životního prostředí,
- ubytovací činnosti.

Do taxonomie budou postupně přidávána další odvětví a hospodářské činnosti. Pokud není některá činnost nebo odvětví do taxonomie zařazena, neznamená to, že je škodlivá nebo neudržitelná. Spíše se naopak předpokládá, že její dopad

je zanedbatelný nebo příspěvní k environmentálním cílům je menší než u ostatních činností.

Uvedli jsme, že daná hospodářská činnost je environmentálně udržitelná, pokud splňuje některý z environmentálních cílů. Kromě toho nařízení o taxonomii požaduje, aby činnost byla i v souladu s tzv. minimálními zárukami. To má za cíl zabránit tomu, aby činnost byla považována za udržitelnou, a to i přesto, že porušuje sociální zásady, lidská a pracovní práva anebo standardy odpovědného chování podniků.

V této souvislosti odkazujeme na:

- pokyny OECD pro nadnárodní společnosti,
- obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv,
- Deklaraci Mezinárodní organizace práce o zásadách a základních právech při práci, a
- Mezinárodní listinu lidských práv.

Nařízení o taxonomii se vztahuje jak na finanční, tak i na nefinanční podniky. Metodiku týkající se struktury a obsahu informací upravuje nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178. Způsobnost svých hospodářských činností podle nařízení o taxonomii vykazují podniky prostřednictvím klíčových ukazatelů výkonnosti. V případě nefinančních podniků se jedná o:

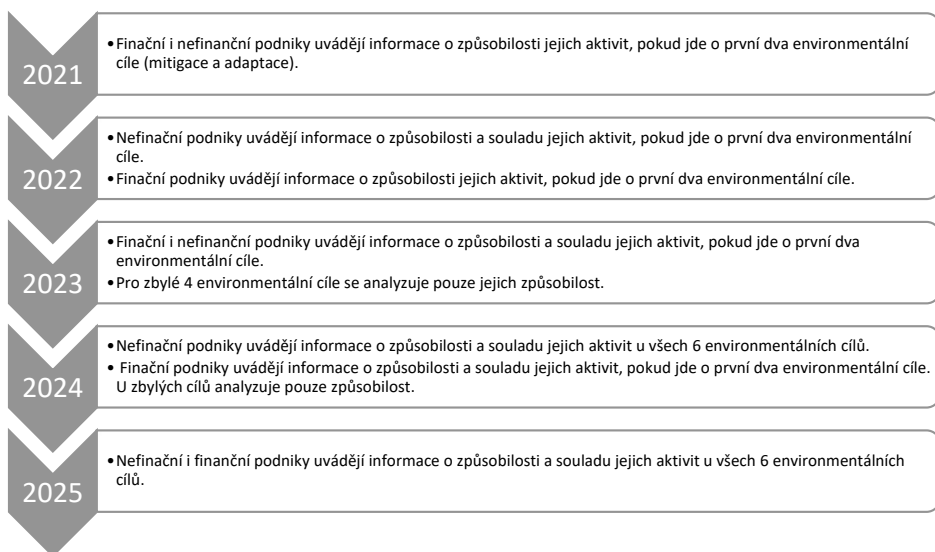
- podíl obrátu (KPI) plynoucí z produktů nebo služeb souvisejících s environmentálně udržitelnými hospodářskými činnostmi,
- podíl kapitálových výdajů (CapEx) týkající se aktiv nebo procesů souvisejících s environmentálně udržitelnými hospodářskými činnostmi,
- podíl provozních výdajů (OpEx) týkající se aktiv nebo procesů souvisejících s environmentálně udržitelnými hospodářskými činnostmi.

Nefinanční podniky zveřejňují informace mimo jiné v souladu s pravidly podle přílohy I a předkládají je formou tabulky pomocí šablon, které jsou uvedeny v příloze II nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178. Pro úplnost jsou šablony těchto tabulek uvedeny také v příloze této knihy.

Finanční podniky zveřejňují procento způsobilých aktiv na základě obrátu a kapitálových výdajů (CapEx). Klíčové ukazatele výkonnosti zveřejňují

- správci aktiv podle přílohy III a XI a předkládají formou tabulky pomocí šablon podle přílohy IV,
- úvěrové instituce podle přílohy V a XI a předkládají formou tabulky pomocí šablon podle přílohy VI,
- investiční podniky podle přílohy VII a XI a předkládají formou tabulky pomocí šablon podle přílohy VIII,
- pojišťovny a zajišťovny podle přílohy IX a XI a předkládají formou tabulky pomocí šablon podle přílohy X.

Tyto klíčové ukazatele výkonnosti uvedou podniky ve své zprávě o udržitelnosti v části týkající se oblasti životního prostředí.

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Otázka: Musí podnik zahrnout do své zprávy o udržitelnosti informace podle článku 8 nařízení o taxonomii?

Odpověď: Ano, podnik, který má povinnost vyhotovit zprávu o udržitelnosti, musí do své zprávy o udržitelnosti zahrnout i informace vyplývající z článku 8 nařízení o taxonomii.

Otázka: Pokud malý nebo střední kotovaný podnik využije dvouleté přechodné období a bude tedy vyhotovovat zprávu o udržitelnosti až za účetní období 2028, musí informace podle článku 8 nařízení o taxonomii uvést ve výroční zprávě již za účetní období 2026 a 2027?

Odpověď: Ne, neboť článek 8 se vztahuje na ty podniky, které mají povinnost (tedy od okamžiku, kdy se této povinnosti nemohou zříci). Pokud se tedy malý nebo střední kotovaný podnik rozhodne nevyhotovit zprávu o udržitelnosti – využije přechodné ustanovení – nemusí zveřejňovat informace podle článku 8 nařízení o taxonomii.

Otázka: Má podnik povinnost zahrnout do výroční zprávy informace podle článku 8 nařízení o taxonomii v případě, že je osvobozen z povinnosti vyhotovit a zveřejnit zprávu o udržitelnosti?

Odpověď: Ano, ale pouze v případě, že je mateřský podnik podnikem ze třetí země a informace podle článku 8 nařízení o taxonomii nejsou zahrnuty do konsolidované zprávy o udržitelnosti tohoto mateřského podniku ze třetí země. Podle § 32j odst. 3 zákona o účetnictví platí, že pokud podnik využije osvobození, musí být splněny stanovené podmínky. V případě osvobození, pokud je mateřský podnik ze třetí země, je jednou z podmínek právě uvedení informací podle článku 8 nařízení o taxonomii.

Jiné související právní předpisy

Nařízení SFRD

I když zveřejňování informací o udržitelném financování nedopadá na všechny podniky jako zpráva o udržitelnosti, patří uvádění informací do celého konceptu ESG reportingu. Nařízení SFRD bylo jedním z prvních a nejzásadnějších legislativních opatření v oblasti udržitelných financí. Toto nařízení harmonizuje pravidla pro zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb. Stanovuje požadavky na transparentnost pro účastníky finančního trhu a finanční poradce, pokud jde o zohledňování faktorů udržitelnosti, tedy ESG, i v rámci investičního rozhodování, finančního poradenství a celkových ambicí spojených s udržitelností ve vztahu k produktům. Je jedním z opatření, jejichž cílem je zabránit klamavé ekologické reklamě (tzv. greenwashingu), a zároveň má za cíl nasměrovat finanční systém k udržitelnosti. SFRD požaduje, aby byly účastníky finančního trhu a finančními poradci zveřejňovány informace o:

- vnějších rizicích – jak zohledňovaná rizika týkající se udržitelnosti mohou ovlivnit hodnotu a návratnost jejich investic, tak
- hlavních nepříznivých dopadech (principle adverse impact – PAI), které mají na jejich investice faktory udržitelnosti.

Informace se uvádějí jak na úrovni subjektu, tak i produktu, spolu s odůvodněným tvrzením o udržitelnosti, které uvádějí v souvislosti se svými finančními produkty.

I když se na první pohled nemusí zdát souvislost se zprávou o udržitelnosti, nepřímá vazba tu je. Díky zprávě o udržitelnosti získávají prostřednictvím standardizovaných informací investoři (tedy účastníci finančního trhu a finanční poradci) obraz o jednotlivých investicích, které mohou následně hodnotit podle daných kritérií a požadavků. Své produkty pak mohou lépe a věrohodněji klasifikovat podle požadavků nařízení SFRD na produkty:

- bez ambicí v oblasti udržitelnosti,
- produkty s ambicemi v oblasti udržitelnosti rozčleněné podle jednotlivých úrovní na produkty:
 - prosazující environmentální a sociální vlastnosti, tzn. světle zelené produkty – mohou zahrnovat udržitelné investice),
 - s cílem dosažení příznivého dopadu na životní prostředí a společnost, tzn. tmavě zelené produkty – zahrnují výhradně udržitelné investice.

Zároveň, pokud se detailněji podíváme na tabulku datapointů, která byla vypracována EFRAG, je zřejmé, že některé z uváděných informací jsou společné jak pro výkaznictví v souladu s ESRS, tak SFRD.

Účastníci finančního trhu mají povinnost na svých internetových stránkách do 30. června uveřejnit prohlášení o PAI investičních rozhodnutí na faktory udržitelnosti za předchozí období (období 1. 1. až 31. 12.). Toto prohlášení stanovuje konkrétní ukazatele rozčleněné do skupin:

- první skupina: povinné environmentální a sociální ukazatele – obsahuje zejména emise skleníkových plynů, podíl spotřeby a výroby energie z neobnovitelných zdrojů nebo genderovou diverzitu v představenstvu podniku,
- druhá skupina: nepovinné dodatečné environmentální ukazatele – obsahuje zejména investice do podniků bez iniciativ na snížení emisí uhlíku, spotřebu a recyklaci vody nebo odlesňování,
- třetí skupina: nepovinné dodatečné sociální ukazatele – obsahuje zejména existenci kodexu chování dodavatelů, případy diskriminace nebo existenci politiky v oblasti lidských práv.

Informace o PAI na faktory udržitelnosti následně využívají finanční poradci v rámci svého investičního a pojišťovacího poradenství. Finanční poradci naopak mají povinnost sdělit, jak jsou informace o PAI zpracovávány a začleňovány do jejich poradenských činností.

Směrnice CSDDD

Náležitá péče je další z požadavků, které se uvádějí ve zprávě o udržitelnosti. Navíc velké podniky, které mají čistý obrat vyšší než 450 mil. EUR a počet zaměstnanců vyšší než 1 000, nebo velké skupiny s počtem zaměstnanců vyšším než 1 000 a čistým obratem 450 mil. EUR, budou muset poskytovat detailnější informace o náležité péči podle směrnice CSDDD, která je tak dalším dílkem z ESG reportingu. Povinnost se bude vztahovat i na velké podniky ze třetích zemí, pokud v rámci EU mají čistý obrat vyšší než 450 mil. EUR. Základními prvky této povinnosti je:

- identifikace a řešení potenciálních a skutečných nepříznivých dopadů na lidská práva a životní prostředí, a to jak ve vlastních provozech podniku, tak i v dceřiných podnicích. Povinnost se bude dotýkat v některých případech i hodnotového řetězce, a
- přijmout a zavést plán přechodu na zmírnění změny klimatu.

Proces náležité péče zahrnuje šest kroků:

- začlenění náležité péče do politik a systémů řízení,
- identifikace a posuzování nepříznivých dopadů v oblasti lidských práv a životního prostředí,
- prevence, zastavení nebo minimalizace skutečných nebo potenciálních nepříznivých dopadů v oblasti lidských práv a životního prostředí,
- monitorování a posuzování účinnosti opatření,
- komunikace – vypracování zprávy týkající se náležité péče za účetní období, která by měla být nejpozději do konce následujícího účetního období zveřejněna na internetových stránkách podniku, pokud se na něj nevztahuje povinnost vypracovat zprávu o udržitelnosti, výjimkou jsou podniky, které mají povinnost vyhotovit zprávu o udržitelnosti,
- zajišťování nápravy.

Pro nastavení správné náležité péče mohou podniky vycházet z mezinárodních norem, jako jsou obecné zásady OSN a rámec OECD nebo požadavky týkající se náležité péče podle zprávy o udržitelnosti.

Jednotný formát informací

Dalším z rozdílů oproti předešlé úpravě v oblasti uvádění nefinančních informací jsou požadavky na elektronický formát. Tyto požadavky nesouvisejí pouze s rozvojem digitalizace, ale jsou reakcí na stále větší poptávku na dostupnost a srovnatelnost informací, neboť snadný a rychlý přístup k informacím je důležitý pro přijímání správných rozhodnutí. V oblasti digitálního reportingu je důležité zmínit:

- směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/109/ES ze dne 15. prosince 2004 o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, a o změně směrnice 2001/34/ES,
- nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/815 ze dne 17. prosince 2018, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/109/ES, pokud jde o regulační technické normy specifikace jednotného elektronického formátu pro podávání zpráv (nařízení ESEF),
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2859 ze dne 13. prosince 2023, kterým se zřizuje jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti (nařízení ESAP).

Výše uvedená směrnice 2004/109/ES požaduje po emitentech investičních cenných papírů obchodovaných na regulovaném trhu, aby výroční finanční zpráva byla vyhotovena v jednotném elektronickém formátu. Součástí výroční finanční zprávy emitenta je účetní závěrka a výroční zpráva. Jednotný elektronický formát je upřesněn právě v nařízení ESEF.

Je vhodné si však říci, že běžný uživatel v zásadě nevnímá, v jakém formátu je text zobrazen. Proč je tedy důležité zabývat se i formátem účetních dokumentů, když se formát týká emitentů? Kromě toho, že by podnik měl vědět, v jakém formátu má být jeho účetní závěrka a výroční zpráva vyhotovena, požaduje směrnice CSRD, aby výroční zpráva podniků majících povinnost vyhotovit zprávu o udržitelnosti byla vyhotovena ve formátu podle nařízení ESEF, tedy v jednotném elektronickém formátu. Zároveň směrnice CSRD požaduje, aby informace ve zprávě o udržitelnosti byly značkovány („tagovány“) v souladu s tímto nařízením.

Další novinkou je nařízení ESAP, kterým se zřizuje jednotné evropské přístupové místo. Podle tohoto nařízení podniky, na které se vztahuje povinnost vyhotovit zprávu o udržitelnosti, budou mít povinnost uložit účetní závěrku, výroční zprávu včetně zprávy o udržitelnosti, nebo také zprávu auditora do ESAP. Tato povinnost by měla platit pro podniky od 10. ledna 2028.

Nařízení ESEF

Jak bylo již zmíněno výše, v současné době se povinnost používat elektronický formát vztahuje na emitenty cenných papírů. Tyto podniky mají povinnost vyhotovit svou účetní závěrku a konsolidovanou účetní závěrku v souladu s mezinárodními účetními standardy IFRS. Emitenti cenných papírů tedy, v souladu s nařízením ESEF, vyhotovují výroční finanční zprávu ve formátu XHTML, zároveň je účetní závěrka značkováána. Součástí nařízení je i taxonomie IFRS, což je soubor definic konceptů, který typicky odpovídá určité oblasti výkaznictví. Stejný přístup bude využit i v případě zprávy o udržitelnosti, kdy součástí nařízení ESEF bude i taxonomie pro její značkování.

Směrnice CSRD tak nepřímou rozšiřuje použití nařízení ESEF i na další subjekty. Pro většinu z nich bude povinnost vyhotovit výroční zprávu v elektronickém formátu a značkování informací uvedených ve zprávě o udržitelnosti novinkou. Výroční zpráva bude vyhotovena ve formátu XHTML, a zároveň je v tomto formátu i zveřejněna. Formát XHTML nevyžaduje převod do formátu čitelného okem žádné zvláštní mechanismy. Informace ve zprávě o udržitelnosti budou značkovány značkovacím jazykem XBRL. Aby mohly být informace ve zprávě o udržitelnosti označkovány pomocí jazyka XBRL, je nezbytné vytvořit jednotné pojmosloví (taxonomii), které je pak použito pro značkování. Taxonomie pro informace o udržitelnosti bude stanovena formou nařízení, které doplní nařízení ESEF.

V současné době však taxonomie pro informace o udržitelnosti nebyla na úrovni Evropské unie představena, což znamená, že nařízení ESEF zatím neobsahuje taxonomii pro značkování zprávy o udržitelnosti, včetně informací podle nařízení o taxonomii. Proto Evropská komise vydala otázky a odpovědi, ve kterých poskytuje určitou právní jistotu pro podniky, ale také i pro auditory ohledně povinnosti použít elektronický formát, resp. značkování informací ve zprávě o udržitelnosti.

Taxonomii pro informace o udržitelnosti připravuje EFRAG. Na jejich webových stránkách je však již k dispozici návrh této taxonomie.

Nařízení ESAP

Nařízením ESAP se zřizuje jednotné evropské přístupové místo, nicméně toto nařízení nestanovuje rozsah působnosti, resp. výčet povinných subjektů. Povinnost zveřejnění informací v ESAP vyplývá ze směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2864 ze dne 13. prosince 2023, kterou se mění některé směrnice, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa. V tomto případě jde o novelizaci směrnice 2013/34/EU. Požadavky směrnice budou muset být implementovány do zákona o účetnictví. Podle této směrnice platí, že od 10. ledna 2028 budou mít podniky, které mají povinnost vyhotovit zprávu o udržitelnosti, povinnost prostřednictvím sběrného orgánu zpřístupnit v ESAP účetní závěrku a další účetní zprávy. Při zveřejnění:

- výroční zprávy, která obsahuje zprávu o udržitelnosti včetně informací podle nařízení o taxonomii,
- účetní závěrky,
- zprávy auditora a zprávy o ověření zprávy o udržitelnosti,
- zprávy o udržitelnosti podniků ze třetích zemí a související zprávy o jejím ověření, případně prohlášení,
- zprávy o platbách vládám,

musejí být tyto účetní dokumenty současně předloženy tzv. sběrnému orgánu, a to za účelem jejich zveřejnění v ESAP.

Z výše uvedeného výčtu je patrné, že se nejedná pouze o účetní závěrku a výroční zprávu. To znamená, že i ostatní dokumenty budou muset být vyhotoveny v digitálním formátu umožňujícím extrakci dat. Nicméně tyto dokumenty nepodléhají technickým požadavkům uvedeným v nařízení ESEF.

Pro podniky je tedy podstatné, že by jim v souvislosti se zřízením ESAP neměly vzniknout další dodatečné povinnosti, co se týče obsahu informací. V případě technického zajištění však budou muset poskytované informace splňovat tyto požadavky:

- formát umožňující extrakci dat,
- připojení metadat k následujícím informacím:
 - všechny názvy podniku,
 - identifikátor LEI,
 - velikostní kategorie podniku,
 - typ informací klasifikovaných podle článku 7 odst. 4 nařízení ESAP,
 - informací, zda jsou obsahem i osobní údaje.

Zároveň se předpokládá, že Evropská komise prostřednictvím prováděcích opatření upřesní všechna ostatní metadata, která mají být připojena k informacím a strukturování údajů v informacích.

Co tedy ESAP je a k čemu bude sloužit? ESAP je platformou, která by veřejnosti měla poskytnout snadný centralizovaný přístup k informacím o podnicích a jejich produktech, které jsou zveřejňovány v souvislosti s finančními službami, kapitálovými trhy a udržitelností. V rámci ESAP bude docházet ke shromažďování veřejně dostupných informací o subjektech a investičních produktech. Poskytované informace budou ukládány v digitálním formátu umožňujícím extrakci dat, v určitých případech ve formátu strojově čitelném. Jedná se o informace v otevřených formátech standardních licencí. Přístupnost dat v ESAP by měla být alespoň deset let. V případě metadat obsahujících osobní údaje, by tato doba neměla být delší než pět let. Z hlediska požadavků na poskytování informací by ESAP neměl přinášet žádné nové informační povinnosti co se týče jejich obsahu. Cílem je na úrovni Evropské unie vytvořit jednotné kontaktní místo, které poskytuje centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím.